

KAMU ZARARI VE TAHSİL SÜRECİNE İLİŞKİN HUSUSLAR

Erol ÇELİK
Mali Hizmetler Uzmanı

Sunum Planı

- Kamu Zararı ve İlgili Tanımlar,
- Sorumluluk, Tespit, Tebliğ ve Takip İşlemleri,
- Kamu Zararından Doğan Alacakların Tahsil Şekilleri,
- Kamu Zararında Taksitlendirme,
- Kamu Zararının Oluştuğu Tarih ve Faiz Başlangıcı,
- Zararlarda Zamanaşımı ve Alacakların Silinmesi,
- Uygulamaya İlişkin Diğer Hükümler,
- Sorular ve Cevaplar

Kamu zararı;

Kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda **kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunmasıdır.**(5018 sy. Kan. 71.Md)

Kamu kaynağı: Borçlanma suretiyle elde edilen imkanlar dahil **kamuya ait gelirler, taşınır ve taşınmazlar, hesaplarda bulunan para, alacak ve haklar ile her türlü değerler,**

İlgili: Kendisine yersiz veya fazla ödeme yapılan **gerçek ve/veya tüzel kişi ya da kişileri,**

Muhasebe birimi:

Gelir ve alacakların tahsili, giderlerin ve borçların hak sahiplerine ödenmesi, para ve parayla ifade edilebilen değerler ile emanetlerin alınması, saklanması, ilgililere verilmesi, gönderilmesi ve diğer tüm malî işlemlerin kayıtlarının yapılması ve raporlanmasına ilişkin **muhasabe hizmetlerinin yapıldığı birimi,**

Muhasebe yetkilisi:

Muhasebe hizmetlerinin yürütülmesinden ve muhasebe biriminin yönetiminden sorumlu, **usulüne göre atanmış sertifikalı yöneticiyi,**

Rayiç bedel : Bir mal, iş veya hizmetin temin edildiği yer ve tarihteki **normal alım ve satım bedelini**,

Sorumlu: Kamu zararının oluşmasına **sebeplenen kamu görevlisini**,

Strateji geliştirme birimleri: Strateji geliştirme başkanlıkları, strateji geliştirme daire başkanlıkları, strateji geliştirme ve mali hizmetlerin yerine getirildiği müdürlükleri,

Üst yönetici: Bakanlıklarda **müsteşarı**, **Milli Savunma Bakanlığında bakanı**, diğer kamu idarelerinde **en üst yöneticiyi**, il özel idarelerinde **valiyi**, belediyelerde **belediye başkanını**,

Kamu zararının belirlenmesinde;

- Yapılan iş, alınan mal veya hizmet karşılığı olarak ilgili mevzuatında belirtilen ya da mevzuatında öngörülen karar, onay, sözleşme ve benzeri belgelerde belirlenen tutardan fazla ödeme yapılması,
- İlgili mevzuatında öngörülen haller dışında, iş yaptırılmadan, mal veya hizmet alınmadan önce ödeme yapılması,
- Transfer niteliğindeki giderlerde, fazla veya yersiz ödemede bulunulması,

Kamu zararının belirlenmesinde;

- İlgili mevzuatı gereğince görevlendirilen komisyon veya kişilerce rayiç bedelinden daha **yüksek fiyatla iş yaptırılması, mal veya hizmet alınması,**
- Kamu idarelerine ait malların kiraya verilmesi, tahsisi, yönetimi, kullanımı ve elden çıkarılması işlemlerinin **mevzuata uygun bir şekilde yapılmaması,**

Kamu zararının belirlenmesinde;

- Görevlilere teslim edilen taşınırın zarara uğraması,
- İdare gelirlerinin tarh, tahakkuk veya tahsil işlemlerinin mevzuata uygun bir şekilde yapılmaması,
- Kamu idaresinin yükümlülüklerinin mevzuatına uygun bir şekilde yerine getirilmemesi nedeniyle *kamu idaresine faiz, tazminat, gecikme zammı, para cezası gibi ek malî külfet getirilmesi,*
- Mevzuatında öngörülmediği halde ödeme yapılması,

Ayrıca;

Alınmamış para, mal ve değerleri alınmış; sağlanmamış hizmetleri sağlanmış; yapılmamış inşaat, onarım ve üretimi yapılmış veya bitmiş gibi gösteren gerçek dışı belge düzenlemek suretiyle kamu kaynağında bir artışa engel veya bir eksilmeye neden olanlar ile bu gibi kanıtlayıcı belgeleri bilerek düzenlemiş, imzalamış veya onaylamış **bulunanlar hakkında Türk Ceza Kanunu veya diğer kanunların bu fiillere ilişkin hükümleri** ile bu fiilleri işleyenlere her türlü aylık, ödenek, zam, tazminat dahil yapılan **bir aylık net ödemelerin iki katı tutarına kadar para cezası** verilir.

Sorumluluk;

- Yasalar gereği, kamu görevlileri; kamu kaynaklarının etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, yönetilmesinden, kullanılmasından, korunmasından, kötüye kullanılmaması ve her an hizmete hazır bulundurulması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludurlar.
- Kontrol, denetim, inceleme, kesin hükme bağlama veya yargılama sonucunda tespit edilen kamu zararının geri ödenmesi sürecine, kamu görevlileri ile birlikte ilgililer de dahil edilir. (Örneğin, Denetim Raporları ile Sayıştay İlamları vb.)

Kamu zararının tespiti;

- Kontrol, denetim veya inceleme,
- Sayıştay'ca kesin hükme bağlama,
- Adlî, idarî veya askerî yargılama, işlemleri sonucunda tespit edilir.

Kamu zararının bildirilmesi;

- Kontrol, denetim veya inceleme sonucunda tespit edilen kamu zararına ilişkin belgelerde, **sorumlularla birlikte tahsil sürecine dahil edilecek ilgililer de belirtilir. Bu belirlemenin yapılmadığı durumlarda, zararın tahsil sürecine dahil edilecek ilgililer merkezde üst yönetici, taşrada ise idarenin en üst yöneticisi tarafından yaptırılacak inceleme ile belirlenir.**

Kamu zararının bildirilmesi;

□ Tespit edilen kamu zararına ilişkin yazı, tutanak, rapor, ilâm ve benzeri belgeler ilgili kamu idarelerine gönderilir. Kontrol, denetim ve inceleme sonucunda tespit edilerek kamu idarelerine bildirilen kamu zararlarına ilişkin belgelerde yer alan hususlar, ilgili harcama yetkilisinin de görüşleri alınmak suretiyle merkezde üst yönetici, taşrada ise idarenin en üst yöneticisi tarafından değerlendirilir. Taşrada idarenin en üst yöneticisi ile harcama yetkilisi görevinin aynı kişide birleşmesi halinde değerlendirme üst yönetici tarafından yapılır. Yapılan değerlendirme sonuçları dosyasına konulur.

Kamu zararının bildirilmesi;

Yargı kararları ve Sayıştay ilâmlarıyla tespit edilen kamu zararı alacakları ile **değerlendirme** sonucunda **takip ve tahsiline karar verilen alacaklar**, merkezde strateji geliştirme birimlerince, taşrada ise takibe yetkili idare birimince takip edilir.

Alacak takip dosyası;

Kamu idarelerine bildirilen kamu zararından doğan **alacakların her biri için merkezde strateji geliştirme birimlerince, taşrada ise takibe yetkili birimce alacak takip dosyası açılır.**

Alacağın tespit, takip ve tahsiline ilişkin **bütün belgeler alacak takip dosyasında muhafaza edilir.**

Zarara ait alacakların muhasebe kayıtlarına alınması;

Sayıştay veya mahkeme ilâmları ile bildirilen kamu zararından doğan alacakların, ilâmların idarelerine ulaştığı; kontrol, denetim veya inceleme sonucunda tespit edilen kamu zararından doğan alacaklar ise, **üst yöneticilerce değerlendirme sonucunun yazılı hale getirildiği, taksitlendirmede de onay tarihinden itibaren beş iş günü içerisinde, merkezde strateji geliştirme birimlerince, taşrada ise takibe yetkili birimce muhasebeleştirmeye esas belgelerin birer nüshası muhasebe birimine gönderilerek, sorumlular ve ilgililer adına muhasebe kayıtlarına alınması istenilir.**

Zarara ait alacakların muhasebe kayıtlarına alınması;

Muhasebe birimi, Sayıştay ilâmına istinaden bildirilenleri **ilâmda belirtilen sorumlular adına;** adlî, idarî veya askerî **mahkeme kararlarına istinaden bildirilenleri kararda tazminle yükümlü olduğu belirtilenler adına;** bunların dışındakileri ise sorumlular ve ilgililer adına hesaplara kaydeder.

Kamu zararından doğan alacağın tebliği ve takibi;

- Kamu zararından doğan alacaklar, ilgili birimlerce sorumluların ve ilgililerin bilinen adreslerine imzaları alınmak suretiyle veya 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir.
- Kontrol, denetim veya inceleme sonucunda tespit edilen kamu zararı alacaklarının sorumlulara ve ilgililere tebliğ işlemlerine, üst yöneticilerce yapılacak değerlendirme işlemlerinin tamamlandığı tarihten itibaren beş iş günü içerisinde başlanır.

Kamu zararından doğan alacağın tebliği ve takibi;

□ Tebliğde; borcun miktarı, sebebi, doğuş tarihi, faiz başlangıç tarihi, ödeme yeri, yedi günlük itiraz süresi, itiraz mercii belirtilerek, **söz konusu tutarın tebliğ tarihinden itibaren bir ay içerisinde ödenmesi istenir. İtiraz merkezde strateji geliştirme birimince, taşrada ise takibe yetkili birimin en üst yöneticisince on iş günü içerisinde sonuçlandırılır. İtiraz ve itirazı değerlendirme süresi bir aylık ödeme süresini etkilemez.**

□ Adlî, idarî ve askerî mahkemelerce hükme bağlanan ve taraflara tebliğ edilen kamu zararından doğan alacaklara ilişkin **kararın kesinleşmesi beklenmeksizin, takip işlemlerine başlanır.**

□ Kamu zararı alacaklarının yapılan tebligata rağmen sorumlular ve/veya ilgililerce süresinde **rızaen ödenmemesi halinde ilgili alacak takip dosyası, sürenin bitiminden itibaren beş iş günü içerisinde, alacağın hükmen tahsili için, strateji geliştirme birimi veya taşradaki ilgili takip birimince kamu idaresini temsile yetkili hukuk birimine gönderilir. (Muhakemat Müdürlüklerine)**

- Kamu zararına neden olan mevzuata aykırı karar, işlem, eylem veya ihmalin yapıldığı **malî yıla ilişkin hesap ve işlemlerin Sayıştay tarafından onanmış olması, tespit edilen kamu zararından doğan alacağın takip ve tahsiline engel teşkil etmez.**

Alacakların tahsil şekilleri:

- Kamu zararından doğan alacaklar, sorumlulardan ve/veya ilgililerden, **zararın oluştuğu tarihten itibaren ilgili mevzuatına göre hesaplanacak faiziyle birlikte tahsil edilir.**

Tespit edilen kamu zararları;

- Rızaen ve sulh yolu ile ödenmek,
- 6098 sayılı Borçlar Kanunu hükümlerine göre takas yapılmak,
- 2004 sayılı İcra İflas Kanun hükümleri uygulanmak,
suretiyle tahsil edilir.

Rızaen ve sulh yolu ile tahsilat;

- Alacaklar, ilgililerce rızaen veya sulh yoluyla ödenebilir.

Rızaen ve sulh yolu ile tahsilat:

□ Oluştuğu tarih itibarıyla onaltı yaşından büyükler için tespit edilen asgarî ücretin bir aylık brüt tutarının yarısını geçmeyen alacaklar, merkezde üst yöneticinin, taşrada ise idarenin en üst yöneticisinin izni ve borçluların kabul etmesi koşuluyla, tebliğ tarihini izleyen aybaşından itibaren aylığından kesilerek rızaen tahsil edilir.

□ Bu tutarları aşan alacağın ödenmesinin ilgili mevzuat çerçevesinde sulh yolu ile sağlanması halinde, sulh işleminin kesinleştiği tarihi izleyen aybaşından itibaren sorumlunun ve/veya ilgilinin aylığından kesilerek tahsil edilebilir.

□ Aylıklardan yapılacak kesinti tutarı, sorumlulara ve/veya ilgililere yapılan her türlü aylık, ödenek, zam, tazminat dahil bir aylık net ödemelerinin dörtte birinden az, üçte birinden çok olamaz.

Takas suretiyle tahsilat;

□ İlgililerin, kamu idaresiyle olan özel hukuk ilişkilerinden doğan alacakları **6098 sayılı Kanun** hükümlerine göre **takas suretiyle tahsil edilebilir.**

Takas suretiyle tahsil için;

- Alacaklılarla idarenin, karşılıklı olarak alacaklı ve borçlu durumunda olmaları,
- Borç ve alacağın nakit olması,
- Borç ve alacağa ait vadelerin gelmiş olması,
- İlgililere, alacağının borcuna takas suretiyle mahsup edileceğinin bir yazı ile bildirilmesi veya alacağını talep ettiği zaman, borcu ile takas edileceğinin beyan edilmesi gerekir.

- Borç ve alacaktan birisi Őarta bağlı bulunuyorsa veya henüz vadesi gelmemiŐ ise takas yapılamaz.

İcra yoluyla tahsilat:

- Sayıştay ve mahkeme ilâmları ile hüküm altına alındığı halde sorumluları ve/veya ilgilileri tarafından **rızaen ödenmeyen kamu zararından doğan alacaklar**, 2004 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsil edilir ve bu işlemler muhakematca yapılır.

İcra yoluyla tahsilat;

- Muhakemat, ilgili yerlerden sorumluların ve ilgililerin malvarlığı araştırmasını yaparak veya yaptırarak alacak takip dosyasını tamamlar ve icra takibatı yapılmak veya gereken hallerde yetkili mercilerden takipten vazgeçme onayı alır.
- Takipten vazgeçme onayı, genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinde Hukuk Birimleri, ancak Hukuk Müşv. bu yetkiyi Makam Onayına binaen bazı limitlere kadar ilgili harcama birimlerine devretmiştir.

Taksitlendirme ;

- Kamu zararından doğan alacaklar, sorumluların ve/veya ilgililerin talebi üzerine kamu idaresince taksitlendirilebilir.
- Bu işlemler Merkezde SGB'ce, Taşrada ise Harcama Birimlerince,
- Taksitlendirme süresi azami beş yıldır.

Taksitlendirme ;

- Genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinde taksitlendirme işlemleri, 659 sayılı KHK gereği **ihtilafların sulh yoluyla halline ilişkin hükümleri çerçevesinde gerçekleştirilir.**
- İlgililerin yazılı taksitlendirme talebi üzerine, sorumlu ve/veya ilgili ile idare arasında, taksitlendirmenin süresini, taksit sayısı ve tutarları ile ödeme zamanlarını **belirleyen bir ödeme planı yapılır.**

Taksitlendirme;

İlgililerden taksitlerini ödeme planına uygun ve vadesinde düzenli olarak ödeyeceklerine dair “resen borç senedi ve kefaletname” alınır.

Kanunun(5018 sy.K.) 79 uncu maddesi uyarınca merkezi yönetim bütçe kanununda belirlenen parasal sınırın(İ Cetvelinde 15.000-TL 2014 yılı için) üzerindeki kamu zararı alacaklarına ilişkin olarak düzenlenecek “resen borç senedi ve kefaletname” için noter tasdiki aranır.

Taksitlendirme ;

□ Taksitlerden birinin ödeme planına ve “resen borç senedi ve kefaletname” ye uygun olarak vadesinde ve faiziyle birlikte tamamen ödenmemesi halinde alacağın tamamı muaccel olur ve hükmen tahsili için gerekli işlemler başlatılır.

□ Taksitlerin tahsili sırasında taksit dönemine ait taksit tutarının ödenip **faizinin tamamının** ödenmediği hallerde, muhasebe birimince tahsilat belgesi üzerine idarenin faiz isteme hakkının saklı olduğuna ilişkin şerh konulur.

Kamu zararının oluştuduğu tarih;

Vezne, ambar açıkları ve diğer muhasebe yetkilisi mutemetlerinin açıklarında, **açığın meydana geldiği tarihte**, bu tarihin bilinmediği durumlarda olayın **tespit edildiği tarihte**,

İş, mal veya hizmet karşılığı ilgili mevzuatında belirlenen veya mevzuatında öngörölen karar, onay ya da sözleşmesinde belirlenen tutardan fazla yapılan ödemeler ile transfer niteliğindeki giderlerde yapılan **yersiz ve fazla ödemelerde**, **ödemenin yapıldığı tarihte**,

Kamu zararının oluştuduğu tarih;

- Kamu idaresinin yönetim ve kullanımında olan ya da kullanıcılarına teslim edilen **taşınırların kaybedilmesi, çalınması veya zarar görmesi hallerinde olayın meydana geldiği tarihte; bu tarihin bilinmediği durumlarda olayın tespit edildiği tarihte,**
- İş yaptırılmadan, mal veya hizmet alınmadan ya da mevzuatında öngörülmediği halde yapılan yersiz **ödemelerde, ödemenin yapıldığı tarihte,**

İdare gelirlerinin tarh, tahakkuk ve tahsil işlemlerinin mevzuata uygun bir şekilde yapılmaması hallerinde, söz konusu işlemin zaman aşımına uğradığı tarihte,

Hakkedişlerden kesinti suretiyle yapılan gelir tahsilatının eksik yapılması hallerinde, tahsilat tutarının gelir kaydedilmesi gerektiği tarihte,

kamu zararları oluşmuş kabul edilir.

Faiz Başlangıcı;

Hesaplanacak faizin başlangıç tarihi, **kural olarak zararın oluştuğu tarihtir.**

Sayıştay, adlî, idarî ve askerî mahkeme ilâmları ile tespit olunan kamu zararından doğan alacaklarda faiz başlangıç tarihi, ilâmda **faizin başlangıcı hakkında hüküm varsa belirtilen tarih, aksi takdirde karar tarihidir.**

Faiz Başlangıcı;

□İlgililerce yapılan ödeme tutarının, alacak aslı ile faiz tutarının tamamını karşılamaması halinde ödenen tutar vadesi gelmiş **alacak aslına ve faizine orantılı olarak mahsup edilir.**

□Borç **aslına faiz dahil edilerek, tekrar faiz yürütülemez.**

FAİZ HESAPLAMA TABLOSU

ÖDEME TARİHİ	KAMU ZARARININ OLUŞTUĞU TARİH	FAİZLENDİRME SÜRESİ (GÜN)	FAİZ ORANI %	ANA PARA	HESAPLANAN FAİZ	TAHSİL EDİLECEK TOPLAM TUTAR
15.05.2013	15.01.2013	120	9%	700,00	20,71	720,71

Kamu zararının tespiti ve tahsilinde zamanaşımı;

Zamanaşımı süresi, zamanaşımını kesen ve durduran **genel hükümler saklı kalmak kaydıyla, on yıldır.**

Zamanaşımı süresi, kamu **zararının oluştuğu kabul edilen tarihi takip eden malî yılın başında işlemeye başlar ve onuncu yılın sonunda biter.**

Kamu zararının tespiti ve tahsilinde zamanaşımı;

Borç aslı zamanaşımına uğramış olan kamu zararından doğan alacakların faizleri de zaman aşımına uğrar.

Zamanaşımına uğramış olsa dahi ilgililerce rızaen yapılan ödemeler kabul edilir.

Zamanaşımını kesen ve durduran haller;

- Alacaklarda zamanaşımı 6098 sayılı Borçlar Kanununda belirtilen hallerde kesilir. Zamanaşımının kesildiği durumlarda, kesilme tarihinden itibaren yeni zaman aşımı süresi işlemeye başlar.
- Sorumluların borcunu bir senetle kabullenmesi veya borcun mahkeme kararı ile belirlenmesi halinde de yeni zamanaşımı süresi on yıldır.
- 6098 sayılı Kanunda belirtilen hallerde zamanaşımı durur. Bu durum ortadan kalktığında zamanaşımı, kaldığı yerden işlemeye devam eder.

Kamu zararından doğan alacakların silinmesi;

Zorunlu veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkânı kalmayan kamu zararından doğan alacaklardan merkezî yönetim bütçe kanununda gösterilen(2014 yılı için 15.000-TL) tutara kadar olanların kayıtlardan çıkarılmasına, genel bütçeli kurumlarda Maliye Bakanı yetkilidir.

Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan, kamu alacaklarından merkezî yönetim bütçe kanununda gösterilen(2014 için 15-TL) tutarlara kadar olanların kayıtlardan çıkarılmasına üst yöneticiler yetkilidir.

Kamu zararından doğan alacakların silinmesi;

- Kayıtlardan çıkarılacak alacaklar için, alacak takip dosyası; merkezde strateji geliştirme birimlerince, taşrada ise alacağı takiple görevli birimlerce, idareyi temsile yetkili hukuk birimlerine gönderilerek yetkili mercilerden takipten vazgeçme onayının alınması istenilir.
- Takipten vazgeçme onayı alınınca, ilgili birimine geri gönderilir ve onay muhasebe birimine gönderilerek alacağın muhasebe kayıtlarından çıkarılması sağlanır.

Kamu zararından doğan alacakların silinmesi;

□ Mahkemelerce kamu idaresi aleyhine karar verilip, **onanmak suretiyle de hüküm kesinleştiği veya kamu idaresi için bir yarar görülmediğinden temyizden yetkili merciin onayı alınarak vazgeçildiği hallerde, Yargıtay ilâmı veya temyizden vazgeçme onayı ile buna ilişkin aleyhteki mahkeme kararı, hukuk birimince ilgili birimlere gönderilir.**

□ Bu birimlerce de, söz konusu **belgelerin onaylı birer örneklerini muhasebe birimine intikal ettirilerek alacağın kayıtlardan çıkarılması sağlanır.**

- Alacakların ilgililerce rızaen veya sulhen ödenmemesi halinde alacak takip dosyası, genel hükümlere göre takibat yapılmak ve dava açılmak üzere, genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerince o yerdeki muhakemat müdürlüğü veya hazine avukatlığına gönderilir.

Hazine avukatı bulunmayan yerlerde **dava ve icra işleri kamu idaresi yöneticileri tarafından takip edilir.**

Alacağın **takibinden sorumlu birim yöneticileri, mahkemeye veya icraya intikal ettirilen alacakların hangi aşamada olduğunu hukuk birimleri nezdinde izlemek, icra dairelerince tahsil edildiği bildirilen paraların muhasebe biriminin veznesine veya banka hesabına yatırılması ile sorumluların veya ilgililerin borçlarına mahsubunu sağlamak zorundadırlar.**

Kamu idaresinin yönetim ve kullanımında bulunan taşınırların kaybolması, çalınması, eksilmesi veya zarar görmesine **sebeplunması** hallerinde, **Taşınır Mal Yönetmeliği** hükümlerine göre belirlenen kamu zararları da, bu usullere göre tahsil edilir.

Sorular ve Cevaplar

Teşekkürler.....